

ЕМИЛ ВЕРХАРН

ЕДНА НОЩ

Превод от френски: Светослав Минков, 1925

chitanka.info

„Аз те оставям, но ще се върна“ извика ми, като се отдалечаваше, моят най-верен приятел, с който току-що бях слязъл в грамадния дом за чужденци, разположен там долу, в дъното на един от мъртвите градове на стара Испания.

Аз видях как той се спусна бързо по стълбата и неговото последно „до скоро виждане“ долетя до ушите ми, през шума на стъпките му, които изтракаха надолу, по стъпалата.

Останал сам, аз се облегнах на балкона. Под аркадите стояха уединени в гордостта на своята проказа, непознати хора; дрипави просяци преграждаха праговете на вратите, а пред решетките на манастира, където разхвърляните тук и там стари кръстове крепяха все още спомена за развалината на едно гробище, виеха кучета. Часът на дрезгавината усилваше тайната на улиците, чиито къщи, залени в кръвта на вечерното слънце, изглеждаха обитавани от почернели хора. Моят поглед потъваше зад стъклата на прозорците и аз бях зрител на величави и бързи движения, на един човешки поток, който преливаше от зала в зала, на една внезапна навалица пред една икона, окачена на стената и на коленопреклонения около грамадните нозе на едно Христово Разпятие, от които изглеждаше, че блика истинска кръв сред свещите и блестящите украси.

Изведнъж, долу, в дъното на една алея, блесна като зелен камък първият фенер.

Погледнах моя часовник. Беше изминал цял час от излизането на приятеля ми.

Обхвана ме дълбока тревога. От онзи миг, в който аз бях започнал да гледам навън, сякаш кацнал над целия град, един бавен, но сигурен ужас постепенно запалваше мисълта ми. Представявах си моя приятел изгубен, нападнат, ограбен. Аз не знаех каква посока беше взел той, къде бе отишъл, защо беше излязъл. Неговото заминаване ми се видя необяснимо, наложено от нечия заповед, желано от някаква враждебна и странна сила. Аз наблюдавах минувачите само за да открия нещо подозрително у тях. Това бяха стари жени, крайно изтощени от мъките на живота и болестите, полуголи деца, чиито майки притискаха виковете и писъците им върху своята гръд, мъже със свирепа външност и дълги прътове в ръце, на чийто връх блестеше малко пламъче.

Премина една кола. Лудо препускащите коне разнасяха едно диво дрънкане на стари жезла.

Постепенно нощта се простря над града и цяла редица огньове пламнаха от двете страни на улиците. Една по една, кулите на църквите се пробудиха и камбаните почнаха да бият.

Недалеч от мен разтворената врата на една църква поглъщаше многобройна тълпа. Аз гледах мравуняка, който изчезваше в тая грамадна уста и това бавно и непрекъснато поглъщане придоби едно обезпокоително значение пред очите ми. Не беше ли впрочем моят беден приятел там долу, смачкан сред множеството и потънал, въпреки волята си, в тая пропаст от мрак, чиято камбана хълцаше и скърцаше упорито и яростно?

Трябва да съм извикал, защото тутакси, сякаш само за да намери причина да отвърне, един старец, който от известно време стоеше срещу мен, от другата страна на улицата, ми подхвърли неясни думи, после се отдалечи с едно бавно движение на упрек.

Обхващаше ме буен страх. Отделението, в което бяхме слезли, се състоеше от стари и мрачни стаички. В неговите ъгли бе напластена трагическа тайнственост. Облякох се набързо и моето нетърпение ме понесе из всички посоки на града, отначало бавно, после тичешком и най-сетне лудешки.

Струваше ми се понякога, че забелязвам моя приятел ту между безделниците, облакътени върху преградата на един грамаден каменен мост, ту в дъното на една подземна кръчма, където отчаяни пияници се блъскаха пред тезгяха, ту под един огромен полилей, чийто внезапен блясък осветяваше върху стените скулптурата на една борба между ламии и орли.

И всеки път аз бях готов да тръгна след измамата на тоя мираж с още по-разпалено въображение, с измъчени очи и смазано сърце. Реших да се върна. Но едва направих няколко стъпки и ето, моят страх взе съвсем друга насока. Аз не мислех вече за моя приятел, нито за неговата гибел и смърт. Сега безпокойствието ми обгърна самия мен. Да се върна! О, това нощно лутане из улиците, където лицата на къщите показваха своите стени от ужас. По ъглите на площадите внезапно изникваха кули с върхове до звездите, кръчми, изпълнени с препирни и кръсък, страшни здания, чиито врати гърмяха като топове.

Още по-тайнствени от преди и по-неумоливо враждебни ми се струваха хората. Нима аз можех да ги попитам за началото на истинския път? Чувствувах, че те всички бяха крадци, убийци и тъмни разбойници. Аз вървах през средата на улиците, като се обръщах непрестанно, смразен от ужас и обзет, преди всичко, от великия страх да не бъде хвърлено подозрение върху моята тревога. Един малък гръбльо, продавач на кибрит, се приближи към мен. Отскочих назад, за да отбегна срещата. Едно момиче пришепна на ухото ми безсрамни слова. Аз ускорих стъпките си, защото няхах смелостта да го отблъсна с груба сила. Един от ония просяци с наметала, които вървят след погребенията и които още с пристигането в града ми бяха привлекли вниманието, стоеше изправен в един стъклен пасаж като преграждаше целия проход със своите ръкомахания. Аз се върнах назад. И над главата ми, часовниците на катедралите биеха като железни мечове в сражение.

Изведнъж аз видях пред себе си къщата, в която бяхме слезли. С трепереща ръка пъгнах ключа във вратата. Какво щях да намеря зад нея? Грижите за моя приятел бяха така силно заличени в мисълта ми, че аз дори не се попитах дали той не се е върнал.

Обиколих, една след друга, всичките стаи на нашето отделение, като наклонявах свещника под леглата, срещу шкафовете, които веднага разтварях и затварях, между краката на масите и канапетата. Заклучих вратите, преместих мебелите, изплашен сам от смелостта си да успокоя своя страх. Приготвих също и револвера. После, когато влязох в стаята си, аз взех всички възможни предпазвания. Защо? Имах ли, действително, някакво желание за сън?

Започнах да чета с очи, вторачени в страниците, но всичкото ми внимание бе отправено ей там, към вратата и прозореца. Къщата се даваше под наем на отделения и затова по стълбата се чуваха стъпки, чийто отзвук отмерваше нарастването на моя страх.

Някой се спря на площадката. Аз скочих от леглото си, при мисълта за грабеж. Едно заслепяващо желание проблесна в съзнанието ми: да отида и предупредя властта. Облякох се набързо.

Но когато излязох на улицата, треската ме обхвана наново. Трябваше ли да кръстосвам града, да отблъсвам тия гиганти просяци и отново да потъвам в оня лабиринт на нощта, от който бях излязъл като

по чудо? Трябваше ли да подновявам треската си и да я разпалвам до лудост?

Върнах се по стълбата и стигнал пред стаята, аз започнах да треперя пред мисълта, че вътре се е случило нещо през време на моето кратко отсъствие.

Аз си представих как съм седнал на прага с отпуснати от умора членове, отмаял и прикован на мястото си, а същевременно сякаш хиляди ръце на безумци ме обхващат, издигат ме и ме тласкат навън.

Почнаха да се изкачват други наематели. Аз чух това, долових техния шумен разговор. Те се приближиха. Кацнал върху преградата на стълбите, поисках да им направя знак, да ги извикам, да им кажа каквото и да било, но въпреки желанието ми, аз се отдръпнах на страна, мълчах, притайвах дъх, криех се в сянката на един ъгъл — прилепен до стената, свит, бледен.

Те ме докоснаха, без да ме забележат и влязоха, всеки в стаята си.

Сърдех се на себе си, че нищо не ги попитах, даже се изкачих на горния етаж, за да отида и позвъня в дъното на един коридор, където последният от тях беше изчезнал. Но когато стигнах там, отново се върнах назад.

Тогава изведнъж аз се спуснах надолу като прескачах, четири по четири, стъпалата на стълбата, и излязох на улицата, без да разбирам вече какво правя.

Един нощен пазач застава пред мен.

„Аз дойдох“ казах му „да потърся вашата помощ по една кражба, която се извърши ей сега у дома.“

Човекът ме последва и само думите, които отправих към него, ми донесоха изведнъж успокоение. В този миг аз не долових нито следа от комедията, която играех.

Бих ли се осмелил, разбира се, да проникна сам в стаята си, да обходя без страх ъглите, да отида при леглото си и да спя, когато ние стигнахме пред прага на моята врата?

Пазачът грижливо прегледа салона и тоалетната, запали фенерчето си и обиколи всички стаи. За да оправдая себе си — а това беше толкова лесно — аз твърдях, че върху еди-коя си масичка, между еди-кой си свещник и чантичката с пътните ми принадлежности, била оставена кутия със скъпоценности, която изчезнала. И с нарастваща

смелост, аз ругаех крадците, които дебнат пътниците, следват ги в хотелите, укорявах властта, която никога, каквото и да прави, не може да открие виновниците. В този миг, аз трябва да съм казал няколко твърде преувеличени думи, защото пазачът се усмихна и в очите му блесна лека следа от недоверие. Разгневих се.

„С положителност твърдя“, казах аз „че преди един час, там, в една синя кутия имаше накит — един медальон, украсен с перли, който съдържаше коси във вид на арабески.“

И когато човекът ме прекъсна, за да ме увери, че къщата е безопасна, че кварталът е един от най-спокойните в града, аз отвърнах:

„Спах в леглото си, когато дращенето на един предмет върху мрамора на масата, ме пробуди: сякаш диамант разрязваше стъкло. Аз скочих изведнъж и пред мен един човек избяга, като затвори със силен трясък вратата след себе си.“

Пазачът ме изгледа вторачено.

„Последвайте ме“ заповяда той „и се оплачете другаде.“

Но аз отказах дори да изслушам неговото предложение. Настоявах на това, че моят приятел ще се върне — моят приятел беше само едно оправдание! — и че аз не искам да оставя нито за миг в този подозрителен дом книжата и другите спомени, които ни принадлежаха.

В очите на пазача премина нова усмивка. Обзе ме изкушението да го ударя.

Изведнъж вратата се отвори и този, който беше източник на моето безпокойствие, този, когото търсих напразно, пламенно и лудешки из целия град, влезе.

Аз се хвърлих на шията му, без да го питам нито откъде иде, нито защо се бе забавил до този късен час. Бързо, с една пълна яснота на мислите, аз го дръпнах настрана и го посветих в приключението.

Пазачът ме остави да говоря. Той беше разбрал.

И сега моят приятел и той се съгласиха сериозно — иначе и най-малкото загатване за лудостта ми би развалило всичко — да се оплачем на следния ден, за да ни се даде правосъдие и се открие виновникът, като бъдат основно претърсени кварталите с прокажените около пристанището и казармите.

Но призори градът ми се стори тъй тих, тъй монашески, тъй успокоителен, че аз пожелах само да вкуся старинния чар на неговите образцови творби и скръбното величие на похабените му реликви.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.